

Издази Суботом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Лист за политику и књижевност.

Преплата шаље се у
плаћеним писмима нео-
средњоадминистративној Гл.
Црногорца на Цетиње, а
може се и картоном упут-
њом на пошту у Београд.
Дошле шилу се уредниш-
тву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

ЦЕТИЊЕ, 15. Августа.

Тринаести Август већ је мирио,
а порта још није предала Црној Го-
ри ниједне стоне од оних земаља,
које би имала да јој преда по суду
берлинскога конгреса. Плато и Гуси-
ње, Хоти и Груди, Уљцињ с околином,
све сами објекти за предају, још су
потпуно у рукама турским, и Црна
Гора након двије године и неколико
мјесеца чека да јој се преда неки ко-
матни земље, који би јој по слову бер-
линскога уговора имао бити предан
након неколико мјесеца.

Што смо предкавали у потпуно-
јем бројевима овога листа, то се испу-
нило потпуно. Порта ли овом при-
ликом није одступила од своје старе
практике, на овом приликом није по-
казала да је више искрена и лојална
но што је вазда до сад била.

Ми смо казали да ће порта при-
бјећи новим изговорима и новим
приједзима, а то у цијели: да би
одложила још на неко вријеме рјеше-
ње црногорскога питања, ишчекујући
међу тим неће ли наступити какви
догађаји у свијету поред којих ће се
моћи и заборавити на рјешење тога
питања.

Тако се и збило.

На јасни захтев великих сила,
изражени у потпуној њиховој колек-
тивној ноти: да порта у року од три
недјеље дана има предати Црној Гори
Хоте и Груде било Уљцињ с о-
колином, порта одговара великим си-
лама, — и то у очи самога дана кад
ће истећи овај рок, — да јој није
могуће било за три недјеље дана пре-
дати Црногорцима што је дужна, не-
го предлаже великим силама да јој
продуже још и даље рок за предају,
и још додаје: како она све дотле, док
се та предаја потпуно не изведе, сма-
тра себе за суверена на том земљи-
шту, које ће она бранити од свакоје
интервенције.

Да је ово крајња граница дрско-
сти, иза које се већ даље не може
тјерати, то мора свак увидјети. Пор-
та, која за пуне три недјеље датог
рока ништа није чинила за изве-
ђење захтева великих сила, или бо-
ље рећи: која је све и свачинила да
се то изведе онемогући, сада, на
самом измаку рока, усуђује се при-
ступити великим силама с приједло-
гом: да јој се на ново рок продужи!
Порта, којој је већ толико рокова да-
вано и која је, како неки њој не не-
пријатељски лист рече, сама себи већ
толико рокова узимала и са свјема зло-
употребу чинила, — та порта усуђу-
је се данас на ново тражити рокове!

Шта мора човек да замисли о
њој, кад тако поступа? Она вазда
држи да су велике силе сличне те не
виде шта је она до сад чинила, или
држи да су то мала дјеча с којима
се може титрати и сиграити колико јој
вола и како јој се хоће?

У историји старијег и новијег до-
ба нема примјера, да је ико на тако
непристојни начин проводио шалу и
лакрдију са силама, које данас пред-
стављају снагу и моћ Јевропе, а да за
то није био кажњен на најосјетлији
начин.

Је ли могуће и замислити, да би
се то у овај мах порти могло дозво-
лити без казни?

Велике силе на крају своје по-
тоње колективне ноте казале су јасно:
ако порта у року од три недјеље не
изврши што је дужна, оне ће помоћи

Њазу црногорском да на силу узме
Уљцињ и околину.

Ове ријечи тако су чисте и јас-
не, да искључују свако двоумљење и
друкчије тумачење. Исто тако и ло-
гичне конвенције, које се из њих
дају извући, могу бити само једнога
реда. Порта није извршила што је дуж-
на у року од три недјеље, дакле онда
иза те претпоставке има да наступи
оно што је у ноти напријед означено
да ће наступити као посљедица: од
порте узеоће се на силу Уљцињ и о-
колину, и у томе заједнички ће ра-
дити Црна Гора с осталим силама.
Terminus post datum — треће се не да
замислити с разлогом и образом.

Држимо да би уврједа била за
велике силе, кад би се само и прет-
поставити могло, да би оне могле чи-
нити тако што, што би допуштало да
се о њиховијем даљњем корацима мо-
же и друкчије како судити и уметво-
вати. Пут једино коректан и лојалан,
начин поступања једино чист и мо-
гућ, показује се сам собом, и обич-
но се не може а да се не падне под
подозрење неискрености, дволичности
и скривених, нечистијих намера.

Доната, телеграми наши из Ца-
риграда свједоче да се велике силе
находе на оном путу, на којем се на-
ходи морају, јер је то једини пра-
ва пут. Већина заступника великих
сила одговорила је порти, према у-
путствима које су добили од својих
влада, да није могуће да се порти
дозволи продужење рока радње, ве-
ћа црногорскога питања, и ако порта
с мјеста не преда Црној Гори Уљцињ
с околином, да ће морска демонстра-
ција постати неизбежна.

Ова изјава великих сила стоји
потпуно у сагласној вези с потпуно
њиховом нотом колективном. Друго
што није се ни могло очекивати, кад
се на ум узме: с једне стране крајња
дрскост порти, а с друге стране крај-
ња граница стрпљења до које су до-
тјерале велике силе.

Једино што нам у очи упада, то
је: што се у телеграму цариградском
каже, да је само „већина“ великих
сила учинила порти горњу изјаву.
Дакле нијесу све велике силе то уч-
иниле, и има међу њима и таквијих
које се нијесу том кораку придружи-
ле. Из овога дадо би се извести: или
да још неки заступници у Цариграду
нијесу примили упутства од својих
влада, или да су примили таква упут-
ства која им не допуштају да се при-
друже кораку онаковом, какав су код
порте учинили остали другови њи-
хови.

Које би то силе биле, те су се
одвојиле од већине, и шта им је могло
служити као побуде к томе?

То се за сад још право не зна.

Ако је вјеровати једном оригинал-
ном телеграму из Беча у пештанском
„Лојду“, онда би наша сусјетка
Аустро-Угарска била та сила. У том
телеграму наводи се одговор порти на
колективну ноту, у којем се нште још
и даље продужење рока, па се наводи
како је „овданах“ (т. ј. аустро-угарска)
влада с благовољењем прихватила ту
изјаву порти, а нема сумње да ће и
остале силе пристати на продужење
рока.

Према су познати односи овога
пештанскога листа к министарству ино-
странијех дјела у Бечу, ипак морамо
сумњати у тачност навода поменутог
оригиналног телеграма, јер нам у про-
тивном случају никако не би било могу-

ће да доведено у сагласност свагда
акцентуисане добре намере наше су-
сјетке према Црној Гори с оваким ко-
раком, који очигледно иде у супрот ин-
тересима црногорским. Но и кад учи-
лимо апстракцију од тога, ипак нам
није могуће замислити, да би онако у-
гледни државници, какви су с правом
поноси Аустро-Угарска, могли мимо ве-
ћину осталих сила сврнути с пута, ко-
ји је једино прав и коректан и на ко-
јем се једино може јевропским силама
повратити углед и достојанство, с којим
је порта до сад тако дрско игру и ша-
лу проводила, а већ и скинути један
пут с дневнога реда једно питање које
толико узнемиравало цијелу Јевропу.

На посљедак: има ли други који
пут и начин, којим би се то дало по-
стићи?

Да се порти дозволи још један рок
од три недјеље? Добро, но она ће и
у тој рок пропустити исто тако као што
је и све дојасе; она ће за то ври-
јеме, као што је и до сад чинила, ору-
жати и себе и Арбанасе, она ће се
спремати да што боље дочека врхуши
оловом и Црногорце и свакога другог
који пође да јој узме коју стопу земље.
Гдје је јемство, да порта не ће тако
чинити? Зар је искуство, које велике
силе у том погледу имају, тако давна-
шње, да су га већ могле заборавити?
Зар је бруке, те је порта на Јевропу
павалила, мало, него се хоће већ?

У интересу доброга гласа, који
Аустро-Угарска и код нас и у свијету
ужива, ми ћемо радије претпоставити,
да је онај телеграм пештанскога листа
попишао само у главни дотичнога корес-
пондента истог листа, а намере аустро-
угарске владе да су далеко од тога, да
би се могле одвајати од једнога корака
великих сила, који је и по себи пра-
вичан и служи оправданим интересима
Црне Горе.

Ми имамо пуно поуздања у све
велике силе, да ће се оне овом прили-
ком, када је њихово стрпљење на крају
пробу стављено, сложити и споразумјети
у оном начину поступања, који је
сад, како свак увидјети мора, једино
могућ, да би се црногорско питање ри-
јешило повољно и у смислу закључака
великих сила.

Што се нашег држања тиче, оно
ће од сад као и до сад бити себи рав-
но и саобразно начелима која су нас
вазда руководила. Пазећи свагда на то,
да одржимо своје интересе у сагласно-
сти с вољом великих сила и да се не
огријешимо ни на једну ни на другу
страну, ми ћемо стати у дојасној
ресерви на стражи својих интереса све
дотле докле нас велике силе не позову
на акцију.

А то, судећи по свијем изгледима,
као да није већ врло далеко.

Порта, на своје велико зло, не ће
ви овом приликом послушати великих си-
ла, и не ће с мјеста предати Црној Го-
ри Уљцињ с околином, јер да је хтјела,
она би то већ требала учинити, а ми
данас релативно у својој власти још ни-
једне стоне од досуђене нам земље.

Порта дакле хоће зарад потражи-
вања црногорскога да се бије. Ми при-
стајемо и на то, кад већ није друге. Но
порта заборавља, да се она у овај мах
не ће бити само с нама, него и с ци-
јелом Јевропом, а ова, кад већ улази у
бој, не ће се бити нити ће пролијевати
своје крви и својег новца трошити зарад
пештаног Уљциња, него ће онда потег-
нути на сриједу цијелу чару турску,
и онда ће да се дими не само око Уљ-
циња, него и око Јабине и Ларисе, и

по Источној Румелији и на Балкану и
око Митровице и свудјен гдје год има
нагомила горица по царству турском
у Јевропи, а тога ту има, хвала тур-
ској благословеној владавини, па сваком
кораку и у сваком куту. На не само
ту, него и под самијем Цариградом мо-
же се задимити високој порти, кад тако
ради.

Tu l'as voulu, Porte Sublime!

У једним повима птањанским
(„azetta Piemontese“) изашли су извје-
штаји о држању аустро-угарског главног
консула у Скадру, г. Липића, из ко-
јих би се могло извести закључење, да
г. Липић подупире и обадрва Арбанасе
у отпору њихову против окупације
црногорске.

Поводом тијем допијела је офици-
озна „Политична Кореспонденција“ у
Бечу четир званична извјештаја, које је
г. Липић у вријеме посљено своје
шефу, аустро-угарском министру ино-
странијех дјела, барону Хајмерлу, у Беч.
Из тих извјештаја г. Липића излази
онет, да је његово држање за вријеме
овијех трвења с Арбанасима било пот-
пуно коректно и с једне стране саобраз-
но инструкцијама његовога шефа, с дру-
ге стране лојално наспрам закључења
великих сила.

Остављајући на страну питање: да
ли је ошортно било да се сад баш, у
ово доба гдје се прелазна питање по-
гранично измјеђу Црне Горе
изнашају на сриједу ти извјештаји, ми
ји су својим мериторним садржајем ка-
дри побудити сумњу о правди и чи-
стијем намерама које су спојене с ти-
јем обнародовањем, ми ћемо овдје са-
гласити се с онима који држе да је
права цијел тијех обнародовања била:
да се г. Липић опере од потварања, ко-
јима је обасут у оном листу талијанском,
и у том погледу радо ћемо констатова-
ти, да би г. Липић постигао био своју
цијел, да се при том ограничило
само на своју обрану. У том слу-
чају људи би судили о њему, по њего-
вијем извјештајима, као обично: једни би
нашли да се г. Липић потпуно сипрвао
и да му је држање било посве уредно;
други опет, држећи се онога француског:
qui s'excuse, s'accuse, нашли би да је
г. Липић баш тијем правдањем својим
много допринио да се кјерује ономо
рашта га биједи он лист талијански. И
г. Липић могао би бити задовољан с ре-
зультатом, који би на тај начин постигао.

Но г. Липић гађао је и преко то-
га циља, па му се случило при том, што
се и другејем смртнијем случају, кад
тако чине, т. ј. он је погодно себе сама.

На име, у једном од тијех извје-
штаја каже г. Липић при крају ово:

„Ако је на Цетињу потврдно из-
врнут мој разговор споменути изасла-
ницима хотским, ја се с највећим спо-
којством позивам на то, што је на Це-
тињу као и овдје, ако се тако свијем
изразити, политички „кљач“ у цијелу,
што је тако пренашање гласова на
дневном реду и што се често у ајој
намјери пикантне новости пуштају у
свијет.“

Дакле г. Липић није остао само
при обрани својој, која би му довољна
била, него је прешао и на нападај ба-
цајући на „Цетиње“ биједу, да је у
њему до цијелата развијен „политички
кљач“, пренашање гласова и растурива-
ње пикантних новости по свијету.

Ово нас изазива да одвратимо г.
Липићу подобним начином.

Г. Липићу као и свакоме другом,

koji pozivaju na to mjesto i priklone svekolike u njemu, biće i to poznato da se kod nas ne može razviti politički „ključ“, sve da bi „neko“ imao i vođe i sposobnosti da ga ova „importuje“, просто што овде ни за зачетак анекдоти за цвјетање политичког „кљача“ не ма ни првих услова. Кад би нам на пр. Беч позвао бар статинити дпо од својега земљишта, онда би се могло очекивати да и овдје процвјета та била културнога запада. Но овако, у овој простој скромности нашој, на голом крпу и камену, ни политички „кљач“ ни друго што ту, чим се на пр. Беч толико попосити може, не може да се прими на да успије. Г. Липић није дакле добро нишао.

Исто му је тако нишао промашен, кад је изио биједу на Цетиње: да је овдје денуцијација на дневном реду и да се одавде пикантне новости по свијету растурују. На Цетињу је сувише примитиван и монотон политички живот, него да би му служили за полу дипломатски инструменти, који се обично употребљују у развијенијим дипломатским машиницама. Ми смо већ више пута протом показали, даје се врло пикантнијех новости о догађајима који се овдје збивају: у Скадру и Дубровнику, а ни Скадр и Дубровник не стоје под „фором моћи“ црногорске, него зна се чије. Исто тако нијесу новине црногорске него аустријске отворено стовариште за прилике тактијех вјести. А и прх свега зна се да је Беч са својом журналистичком класичком земља, на којој бујно расту и развијају се све политичке пикантерије на свијету, и да су у томе бечки новинари прави виртуози.

Што се тиче суда наших вјеројавијех кругова на Цетињу о државу Г. Липића, они се у том по свој прилици неће обзирати на горе поменути тајанствени лист, а боље ни на „Политичку Кореспонденцију“. За то им не треба ни једно ни друго. Они ће јачајно имати своје канале, кроз које дознају за држање Г. Липића, и своје „своје“ по којем га оцјењују. Да ли Г. Липић чини добру услугу својој влади и њеним претензијама, кад овако замишља извјештаје шале и тијем осјетљивости изазива на оној страни на којој сваки корак његове владе с највећом предисретљивошћу дочекују, то остављамо његовијем шефовима да просуде.

Колективна нота у црногорском питању.

„Дирито“ доноси садржај колективне ноте, коју су велике силе ради црногорског питања уручиле турској влади. Иста гласи:

„Цариград, 3. Августа.

Потписани поклесари Немачке, Русије, Инглешке, Италије и Францеске и

Листак „Гласа Црногорца“.

МИ ОПАДАМО.*)

II. Неприлика.

„Не гледај јој вјенце ни обоце, Не гледај јој шарене зубице, Нит јој гледај везене рукаве,

Већ јој гледај стаса и образа, С ким ћеш, браде, вјече вјекovati.“

Н. пјес.

„Погледај, војно, погледај Је ли ти слика прилика, Ако ти није прилика, Уједиња коња на бјески.“

Н. пјес.

Напредак породице је напредак народа, а брак је омет основ породице. Где он не цвјета, гдје он није као што ваља, тамо се гасе огњишта.

Кад загледамо по нашем народу, наћи ћемо на много крајева гдје се већ у напријед може рећи, да је веза између мужа и жене веома лабави и слаба. Сам избор и прилика, по којима се рјешава и суди, кажују нам у напријед, да између мужа и жене не може бити оне заједнице, која спуже срећу и напредак у браку. Наш народ у тој прилици нема правог разлога, него се држи обичаја, али се поведе за којим малим интересом, па то онда рјешава.

Под овим условом распразлаћемо све уроке нашег опдања. Молимо да нас пријатељи народа у том поседу прихватају.

последица Аустро-Угарске гостујне ес својим односима владама саопштити ноту, што ју је на њих отпорила висока Порта 15. Јула т. г. одговарајући на њихову истовјетну ноту од 28. Јуна.

Они жале, што морају саопштити Њег. преузвишености Абедија-паши, да њихове владе не могу бити задовољне е приједлозима установљењем у овој ноти. Владе што их заступају подлисане, дознале су, да је Порта на црногорску границу одаслала војску и дебану, и драге воље држе, да је она ове одредбе учинила у намери, да испуни своје дужности. При свем том оне нијесу биле више експоне, да се још даље заанајају оном системом одгађања, за којом висока Порта до сада поводи и која је уродила садашњом ситуацијом, те су приморане отоманску владу позвати, да учини томе крај. Подлисане мисле, да би интересима Порте више одговарало, да неодложно прихвати у њиховој ноти од 26. Јуна т. г. стављени приједлог односно одступа уличњеног окружја и десне обале Бојане, који се простире до ушћа те ријеке. Они живо препоручују Порти, да изведе овај приједлог, који би за све странке био најкористачнији.

У случају пак, да би висока порта волила остати код утаначења, што их је углавила у конвенцији од 18. Априла морају јој подлисане обавијести, да ће ју, изазведе ли подлисно конвенцију у року од три недеље, рачунајући од дана уручења ове ноте, њихове владе позвати, да учествује код мјера што ће их предмети силе, подлисане на берлинском уговору, да буду на помоћ црногорском кнезу у присилној окупацији Уљциња и да изведу и други ноти од 26. Јуна предложени увјет.

Потписани прихватају ову згоду, да изразе своје високо поштовање и т. д.

Потписани: Хаџефелд, Косјек, Ташот, Гешен, Корги, Новиков.

Политички преглед.

Међу свјема питањима а црногорско питање заузима ове недеље и заузимаће још по за дужије вријеме највишу пажњу политичких кругова. Наши погледи на ово питање изложени су на другом мјесту. Овдје ћемо само саопштити како се у осталијем вјеројавијех круговима о њему суди. Напријед ваља нам рећи, да нема у свијету ни једнога који би у овом питању стојао на страни Турака а против Црне Горе; шта више и сами турски лист „Османлија“ изјавио је како има надања да ће се порта погодити с Црном Гором, јер — вели исти лист — Османлија и Црногорци, који су под једнаком хришћанском поштом, су се као јунаци познати на толиким бојанима, па још додаје исти лист како се већ може сматрати као свршена ствар да ће се један дио од Уљцињске покрајине одступити, а за остало воћеће се преговори који ће се без сумње повољно завршити.

Међу тијем у круговима францеских, који су такође сви из реда на страни Црне Горе, ве држи се виак да ће се ланци на толику искреност на страни порте у испуњавању њенијех обвеза. Тако пишу једном листу из Париза ово: „Ако је вјеровати многобројнијем вјестима те се проносе, онда изгледа да ће се црногорско питање замрести. Толико је извјесно, да се порта сама у своју мрежу заплиће. По што је безуспјешно испитивала земљиште за изведење Априлске конвенције, порта је сада принуђена да се опет

сврати на Уљцињ; само сад тражи да јој се продужи рок од три недеље и да може повести нове преговоре о извјесним измјенама пограничне линије која би се имала новуи измјењити Турке и Црне Горе. Но велике силе слабо су склоњене да порти нове рокове дозвољавају, почем је она већ толико рокова са себи узела и почем је са свјема роковима правила злоупотребе. Што се тиче поменутих пограничних линија, можда би још могло бити разговора с неким експонираним стварима, кад би се при том потпуно могло рачунати на искреност порте; но министри султанови нијесу још ништа озбиљно мислили да изведу никакву погодбу, и с тога се увија да би било загодбу, кад би се с њом опет нове погодбе чиниле. Једногласно дипломатија порту позивље, нека се већ један пут одлучи на једну или другу страну. Ако порта остане код своје намјере, да Уљцињ преда, она ће тијем послужити савјет Јевропе у којем комбинације која је за обе стране повољна.“ Ако се пак одупре приједлогу од 26. Јуна, у којем јој се свјетуете: „да одступи округ који обухвата Уљцињ и онај дио од десне обале ријеке Бојане који се пружа до ушћа њена“, онда ће се извести оно, чим јој је врло енергично позивљено у колективној ноти од 3. Августа, гдје се каже да ће „велике силе бити на руци књаза црногорском у присилном заузимању округа уљцињског.“

Пештапски „Люд“ има од 7. ов. м. овај телеграм из Беча: „Порта је јуче одговорила на идентичну ноту великијех сила од 3. Августа у питању црногорском и изјавила је силама, да је вољна да уступи Црну Гору Уљцињ, али тако, да граница од Подгорице па до екадерског блаида иде оном линијом, коју је прописало берлински уговор. Уступајући Црну Гору једну плодну провинцију и пуну народа ваљаш, порта доказује своју добру вољу и своју пажњу на захтјеве великијех сила; но од своје стране захтјева, почем је већ учинила нужне припреме за предају, да велике силе свој дозволе продужење тринедељног рока, почем је рок од 21 дана одзећ крајак, да би се предаја могла извести. А догод се предаја подину не изведе, порта ће чувати своја суверена права и сирјечиће сваку страну интервенцију на том земљишту. Ако силе приједлог ипартин одбију и Црну Гору пођу на руку да на силу заузме Уљцињ, порта изјављује, да она не ће учествовати никако у евентуалним мјерама које би се на то односиле. Овадшпа (бечка) влада — наставља даље бечки дописник пештапскога листа — примала је с благовољењем ову изјаву портину, и нема сумње да ће и остале силе пристати на продужење рока.“

Што се тиче осталијех сила, не би шкодило том дописнику да се мало и по-сумњао, јер како гдимо из наших телеграма, већина силнијих пристала на тражбину портину за продужење рока, а што се тиче аустро-угарске владе, биће да се у ту преварио и да је бар претјерао у својој туркољубивости, јер није могуће, да би аустро-угарска влада могла „с благовољењем“ прихвати један приједлог, који, мимо остало, и на то иде, да извргне подмјеху и поруч све велике силе, па дакле и Аустро-Угарску.

Из Скадра се проносе по развијем новинама вјести, по којима тобоже влада поцјепаоет у „арбанашком“ логору. Из почетка, док се пухао повољан вјетар из Цариграда, свјесу „Арбанаси“ изјављивали како неће под Црну Гору нићи ће

мати за мајку, ве је давно била мајка, а кад је требала, а је у најбољој снази, и да тек онда рабан одхрањује, она је стала и обољела. Ако јој је које остало, носи на себи жиг да га није родила права мајка, него диете или болест.

Па још је горе за приплод, кад су и отац и мати неазрели. И што роде, то је ситно и болесно, па ни то мало тако јадне дјече не зију одхрањити. Младости је живот још шад и весеље, а збиљу родитељске брига сваћа само зрелије и одраслије. Двоје сама младих ријетко кад и роде, а јадан је то и пород. Родитељи се њиме убију, а он се не дигне.

Неприлика у годинама засијеца у пород и послје. Је ли размак далеко, онда не може бити прве заједнице, а гдје тога није, није ни љубави, ни кућевна мира. Природи се човјек не може дуго одупирати и противити на гдје она замете кавгу у кући, ту неа ништа од огњишта. Муж на једну стану а жена на другу; свако о себи и з својом вољом, па што су породили морју заустити. „Стару човјеку млада жена годинамет; а млада човјеку стара жена погнбија“ веле Црногорци.

А најпослије шта вриједе позна дјеца? „Кратко глвње готови утарпи. Позна дјец готове спроте.“ каже право нашијесла, а сјећа нас, да се запитамо, шта буде од сироте? Каки су изгледи за дјцу, што их породи који старкеља с младм женицом, или којабаба с младим мужем? Стари похотници помру, док су дјец још нејака и незбрину-

дозволити да се од „њиховог зсмљшпта“ иједна стопа откине у корист Црне Горе. Но од како је Изет-паша дошао и изјавио, да се мора нешто земљишта уступити Црној Гори, јер је то воља султана, и ако „Арбанаси“ на то не пристају од добре воље, да ће бити приморани оружаном силом, од то доба пао је отпорни дух Арбанаса и сада већ немају куд ни камо по гледају како да се спрјатеље с том црном мишљу: да потпаду под Црну Гору. Но сада опет гледају да ту „несрећу“ свако од себе одбије. Хоте и Грде и остала католичка племена не би рада била да се преда Црној Гори земља око Цијеве, а опет Мухамеданци не би ради били да се преда Уљцињ, гдје њих има доста.

Тако се то представља у странијем листовима, и из тога би ваљда изазило, да не ће ни једни ни други да потпаду под Црну Гору. Међу тијем, ко зна како је управо међу Арбанасима, тај зна и то, да они немају своје праве воље, него пражу онако како им се из Цариграда свира, и да ту не може бити ни разговора о неком отпору Арбанаса него о отпору Турске под фирмом арбанашком.

Грчка креће на ноге своју војску. Краљевски декрети, који се на то односе, са свјема осталијем наредбама ратнога министарства, које се односе на разне родове војске, оружја и коња, већ су изишли. По тијем декретима и наредбама види се, да Грчка за сад не креће сву војску, него само ставља на ратну ногу своју стајну војску. Народна војска и резерве још нијесу позване под аставу. Осим тога овлашћена је влада, да уврети у редовну војску све добровољце из Тесалије и Епира, који се пријаве да хоће да служе у активной војној служби по шест мјесца или годину двије и три дана; исто тако пријају се војници и официри, који су у пенсији, и јавни чиновници. Војска ће се подићи од 20 батаљона пјешачких на 30, од 5 батаљона коњаничких на 8; ђендарска одјелања утројиће се, и поставиће се још двије нове опсадне батерије. По томе цијела стајаћа војска грчка износиће: 30000 пјешака и стрјелаца, 1200 коњаника, 1500 сандра, 2500 момака од артиљерије, 500 момака од ђендармерије, у све 42.700 момака.

С обнародовањем овнијех декрета ушао је и ратоборни дух у Грке. Из иностранства стижу са свију страна грчки синови и унесују се у војску. Једина је зебња Грцима, што не ће имати добријех и што ће се још дуго чекати на рата, а то нестрпљиви и патрени и могу да поднесу, те напосљедак нагуо вољу и охладне. До сад је издато на опрему војске у овој години 200 милиона франка. Сви војнички друмови у сјеверној Грчкој оправљени су.

Ђорђија Маврокордат, брат грчког министра просвјете, бће постављен за посланика грчког у Риму.

Пристаниште спрејско свезано је од 15. о. м. непосредно са једне стране с Цариградом, Смирном и Александријом, с друге стране с Крфом и Тријешћем, и од свд ће пароброди пристајати у Ширеју а не у Сири, што је за путнике врло угодно.

Аустријски лист „Бохемија“, који стоји под унливом званичних кругова, доноси један допис из Лондона, који, кад би истинит био, претескаивао би нов ратни поход Русије против — не зна се кога. У том допису каже се ово:

та, а она друга страна тражи себи бољу прилику, него што беше прва, па за љубав тога развија сирочад у бијели свијет. На туђем огњишту зла храна и њега, па и ак' дораста, никад од њих оно, што је могло бити. С тога се највише тамане породице и куће ондје, гдје није ерамота, кад се стара удовичина преуда за момка, или гдје старци бирају дјевојке као каље.

Али има и других прилика, гдје се узимају неуралнике, и гдје се тиме увесреће обе стране, а гдјекада и потомци. Млад, здрав момак узме из хатара и рад' новца скроз болесну дјевојку (или обратно), па се окује цијела вјека. Од породе нема ни разговора, или, ако га и буде, па ти и проклнје за цијела вијека онај час, кад је свијет угледао. Здрава страна заје било овако или овако странпутицом, па од куће и огњишта буде пакано, а за мало и згариште некадање славе и величине. Тако се упрошашћују особито наши нараштаји из т. з. бољих кућа, па с тога се и губе као да их ко једе. У т. з. бољим породицама је ријетко гдје дјетета, а гдје га и има, оно је шкрофулаво, бледолико, слабо и кржљаво.

Па баш и неприлика по срцу и осјећају има велика утицаја на народ и породицу. Шта је брак без љубави? Вјенца мука и вјечито кајање. Ту нема оне свеће свезе, ту нема оне божанске искре што држи мужа уз жену и што им згријева заједницу у груди. Замап је благослов од цркве, кад из два срца нешто непрестано шапуће, да свети закони природни то нијесу хтјели и то не одобравају.

од „напоког агитатора“
... у којем Цркви
... нешто земљишта
... јер је то вода сува
... на то не прати
... да ће бити прикључен
... од то доба пао је
... и сада већ не
... ају како да се
... мишљу: да постоји
... сада опет гласи да
... од себе одбаје. Али
... католличка племена
... преда Црној Гори
... пред Мухомедом
... преда Уљин, где
... представља у ствари
... тога би ваљда
... ни други да
... Међу тим, по
... Арбанасима, та
... воје праве воје,
... им се из Цариграда
... може бити на
... робана него оштри
... арбанашком.

...
... еће на поге свој
... ети, који се на то
... нијем издржава
... се однео на
... и коња, већ су
... и наредбама
... од не креће своју
... на рату воју
... родна војска и
... под заставу. Ова
... лада, да урети у
... ровољде на
... јаве да хоће да
... служби по
... је и три дана;
... ници и официри,
... на чиновници. Војска
... батаљона пјешачки
... ковањичких на
... утрпје се, и
... опасне батерије. По
... једна група
... јеланд, 1200
... јомас од
... дармерије, у
... оваше овијех
... дух у Грци. На
... свију страна
... војску. Једна
... је имати
... и друго
... и патри
... у, те
... До сад је
... још 200
... чки другои
... ни су.

...
... (аврикордат, брат
... баче постави
... у Риму.

...
... те првјеро
... једно са
... првом и
... Сроном и
... истајати у
... путинко
... врло

...
... лист „Војеник“,
... ни званичних
... из Лондона,
... прегледавао
... не зна се
... же се ово:

...
... страна тражи
... то беше
... а сараџак у
... шу зла
... никад од
... О тога се
... онде, где
... дошлица
... и бирија
... и других
... ике, и где
... не, а гласа
... одак узне
... ела вијека.
... или, ако
... за цијела
... ледао. Зара
... или овако
... њишта буде
... екадаше
... њију особито
... бољих кућа,
... ко је у.
... јетко где
... е шире
... не одобрају.

„Из приватног једног писма, које је писао у Букурешту човек оштрога погледа и који може по свом положају да свана и шта се ради иза кулисана, дознао сам како се тамо држи сити да предстоји кроз кратко вријеме нови руски рат. 2. ов. м. кажу да је један појереник царев дошао у Букурешт у тајној мисији и да је два дана конференсо с кнезом румунским; министри су за то вријеме више пута позивани у двор и у цијелој вароши говорило се да се нешто важно спрема. Од то доба онажа се у ратном министарству много живља радна. Четир железничка товара прешла су преко границе овамо, ико не зна шта је у њима, само се зна да је садржај њихов прешао у својину нашег ратног арсенала. Руски емисари, а нарочито руски официри и подофицири преобучени у цивилно одијело долазе амо у необично великом броју. Многи од ових познати су нам још од прије. Чисто се осјећамо опет као оно у г. 1877. Нама је влада опет потпуно споразумна с Русијом. Ми ћемо у случају рата задржати оружану пријатељску неутралност. Ради подмирења трошкова добија кнез два милиона рубаља. Румунска се обавезује да ће држати отворен пут за пролазак руске војске и да ће за то вријеме предати своје железнице под управу руску. Ради накнаде и награде за то цар је обећао кнезу да ће му повратити оне земље, које је Русија иза потпог рата узела од Румунске.“

Види се по свему да је ово или чисто измишљено или много претјерано.

У Прској напустиле су озбиљне неприлике због тамошњег аграрног питања. Закупници прски неће да плаћају спашајама закупа. У сlijед тога узбуњено је велика, и како бечки листови причају, скоро је била да поради тога буна букине у Прској. У мјесту Корку покушај је учинен, да се казарма развали. На све стране држе се народни скупови, у којима се народ раздражује бесједама ватренима. Пошљедице неједне држан је таква један скуп у Килдеру, којом је приликом умјерени посланик Дилтон препоручио закупницима да се оспури да не плаћају закупа. У Прској има Инглешка 33.000 војника као посаду; то се држи да је мало од бучке грађански рат. Министар Фостер отишао је у сlijед ових вијести у Дублин.

Биће да у овим вијестима алудира бечки листови много претјерују. И за Бисмаркшлдове владе бивали су немири у Прској, но тада су бечки листови свагда били противници прекида тежњама и представљали су њихове узбуње као поспе незнатне. Сада пак, кад је Гледстон на влади, претјерују ти листови и одвише, јер би хтјели да у сваком куту Инглешке бучке буна, само да један пут падне Гледстон, ко и им је кост у грлу.

Сталин одбор областе скупштине у Источној Румелији закључио је у једној својој тајној сједници, да се сви Бугари од 20 до 35 година, који могу пушку носити, попишу и под заставу позову, да би могли бити спреми када куде час за сједињење с Бугарском. Оружје за то потребно стигло је већ из Русије преко Бугарске, а и руски генералштабни официри стигли су с јасним упутствима. Као дан, када ће се устати против Турске у име сједињења с Бугарском, означаје се 11. Септембар. У Пловдиву израђен је већ и програм за акцију.

ДРВЕНО ПОСУЂЕ.

Посуђе је свакадашња потреба, па већ тиме заступа у живот. Сваки дан се ије и пије, па и јело и пиће зависи много од посуђа, у коме је.

У нашим простим кућама уобичајено је од вајкада дрвено посуђе за оне прилике, где га можемо употребити. Ту су парјаче и кутлаче за мјешање при кућању; ту ти је чанак, у који наспу јело, да се на то занесе; ту су ти дрвене кашике и опет чанци; ту ти је качица, буре и т. д. Гдјегод се може, употреби се дрво тиквица или мијех, па из тога се пије и једе.

Против тога обичаја не би било рјечи, само да није једнога. Дрво унија, што год у њ хоће, дрво не можеш испрати, како ваља, па из тога буде последице свакојаких неприлика. Ако гдје што вриједи чистота, то вриједи у јелу и пићу. Па како да је одржимо, кад нам је посуђе од дрвета? Највреднија и најсавјенија чистења не може одржати у дрвеном посуђу ону чистоту, што би је држала у другом. И у најчистије дрво увуку се течни дијелови јела и пића, застоје, па се и поправе. Једном поковарени поковаре све, што се смјеша са њима, а

Тако бар јављају бечки листови, а ови обично свашта знају.

Из Русије јавља се, да ће кроз кратко вријеме бити укинута опасна стања. Највиша извршна комисија приједниче се постојећим у земљи установама, а њен главар биће у исто доба главар министарства унутрашњих послова и имаће проширен дјелокруг. За ово мјесто одређен је Лорис-Меликов, који ће имати да надгледа и остале гране управе. Неки држе, да ће Лорис-Меликов постати пресједник министарства, а Валујев, садашњи пресједник министарског одбора, и Маков, садашњи државни секретар у министарству унутрашњих дјела, да ће добити друге положаје. Главна гувернерства неће се укидати, само ће им се одузети политички дјелокруг.

Сву своју жудијуку жуч излио је пештански „Лод“ на Србију у једном од потоњих својих бројева, а то за то, што ерпска влада неће да пристаје да склопи с Аустро-Угарском трговачки уговор на темељу уговора који постоји између Турске и Аустрије и који је без учешћа Србије склопљен, али је по нужди морао да важи и за Србију док је ова била вазална. Сада пак, што Србија као независна земља хоће да склопи ров трговачки уговор с Аустријом без обзира на онај турски и што настојава да сачува своје економске интересе без поворде аустро-угарских, то је од ње страшно аличност и пештански жудијаку кини од њеда и пакости, назива министра Ристића руским робом и пустошом и пријети му да ће га збоцати — као да би ма који други министар у Србију у овом случају могао дружије радити. Али жудија се не лутути само на Србију и на ерпске министре, него и на своје аустро-угарске, па им овако чита лекцију: „Ако наша воља неће бити закон у Србији, у чему се онда састоји сва источна политика наше монархије? Граф Андаришија рече у делегацијама, да Аустро-Угарска за то улази у Босну и Херцеговину, да би могла под уздом држати Србију и Црну Гору, а данас видимо да ни то не може. Кад ми не можемо ни у Београду да будемо господари, ко ће онда имати вјере у некакви велику мисију нашу на истоку? Нашли консули труде се из истиније жила да задобију пријатеље за — Црну Гору; наши заступници на берлинском конгресу заузимају се за Србију, а ето како нам се данас благодари“ и т. д. и т. д.

Међу тим преговорима овим вијесу још прекинути.

Поводом избора народног посланика у Кањижи претријела је влада угарска тежак ударац, јер на мјесто њеног кандидата, који је свагда бирао у том мјесту изабрат је кандидат крајње левиче. Овај резултат јако је потресао све кругове владе, јер су дошли до увијења, да су приврженици крајње левиче данас у великом броју и да пријете да ће доћи до владе, а кад то буде, онда је поремећен и државоправни одношај између Аустрије и Угарске, којег нигда није хтјела да приша ова партаја мађарска.

У опште унутрашњи положај Аустро-Угарске налази се у некој судбоносној мјени, за коју се не може знати на што ће на пошљедак изаћи. О томе доноси бриселски „Нор“ овај значајан чланак:

смјешаће се оно, што у суд дође. Ако је млијеко, оно ће прокиснути и прогрушати; ако је друго јело, оно ће изгубити од свог правог куска; ако је вино, вода и ли друго које пиће, не може се дуго одржати. Ми онда из дрвена посуђа једмо и пијемо укварено, а укварена јела и пића уде жељуцу. Изајрије ми то и не осјетимо ни по кусу ни по терету на жељуцу, али потраје ли то дуже, онда ћемо увидјети да се ваерње некако претрулило, а некемо знати узрока за што.

Осим тога не може се дрвено посуђе препоручити већ с тога, што да њ пријања свака припања много лакше, него на друго, и што се та припања не да лако спрати. Буде и пр. случај, да је ко у кући оболло којом болом, што се смјестила и у усти, па његовом кашиком једе који други, или иза њега пије из чутуре или чобањке које млађе. Шта ће да буде од њега? Дрвена кашика, чутура или чобања може се испрати, како ти је драго али припања опет у њој остаје, и ухватиће се другога, чим му близу дође. У један мах првије жвала или друга која болест на све укућане, а опет се једва довијају, како су је ухватили, кад су баш чобању или друго што чето држали.

Кашике и чанци могу и другаче да уде здрављу. Обично су то просто издјелана и петругана роба, па премазана којом бојом. Кад хоће да је боље, маљају разним бојама гране и цијеће, а то знају толико, као да их трују. Мало која боја да не уди здрављу, а у овој прилици тијем лакше и брже. Ми расквасимо бо-

„Будући је унутрашњи положај монархије аустро-угарске знаменит елемент у комбинацијама које се вежу о развој источног питања, то није без интереса констатовати растућу интензивност одора у Угарској против системе г. Коломана Тисе. Листови најоданији влади не таје ни мало, да популарност коју уживају у Угарској освједочени непријатељи династије и дуалистичке владавине, сачињава симитом веома узнемирујући, и један либерални лист бечки неустрачува се изјавити, да је федералистичка опозиција Славена напосок мање шкодљива него она мађарских радикалаца. Славени, вели тај лист, показују барем неки патриотизам аустријски, дочим мађарски превратници подривају саме темеље државе.“

Ове бојазни оправдане су у некој мјери начином писања мађарских радикалних листова, који су од двије године овамо, задали толико крпјких удараца моралној моћи Коломана Тисе. Странака створена Деаком изчезнула је са политичкога позоришта; умјетна већина г. Тисе изгубила је сав свој углед; данас је радикална левича, која твори јавно миљење и равна покретом у Трансилванији. Лако је говорити да остаци од 1848 године и њихови досадашњи напљедници вијесу кад да створе странку способну за владу и да безплодна агитација некојих радикалних листова неће моћи у ничем промјенити увијете опстанка монархије; будући је дуализам резултат повјестне нужде, против којег Угарска не би могла устати а да не почини праву народно самоубиство; брутални факт јест, да дуализам почиње бивати антипатичан Мађарима као што већ јест Славенима и да идеје изражене у заступничкој кући у Пешти у неком обзиру у облику умјереном, у новинама и у народним састанцима узимају лице пријатеље уставу. Заступници левиче знаду врло добро, да под дуалистичким системом неће никада постати напљедници Тисине, те је уграво њихова немоћ да саставе владајућу странку, која их гони на пут крајњих захтјева. Најопаснији појав јест пак тај, што се чини, да пошљедице ове агитације неустрашују ни мало масу мађарског народа. Чувство династичко, некада тако јасно, не појављује се иако при службеним свечаностима. Усклик: *moniamus pro rege nostro* не надија одјека у оној средини гдје је Комитет сматран као јунак народа и Угарске. У очима мађарских радикалаца опстанак монархије хабебуршке више је политичка несрећа него ли историчка нужа. Појмљиво је да је г. Јокај у „Хону“ запознато у име домовине у опасности. „Хон“ мисли, без разлога, да неби биле премного сједињене ове силе више мање конзервативне, да зауставе пошљаву радикализма, који пријети потопити, с уставом, државну аутономију Угарске. Бојати се је веома, да опомене Јокаје неостану без усјећа; господи Коломан Тиса одише је непопуларан него да буде примљен за барјактара конзервативне коалиције.

У таквијем околностима, како се може предпостављати, да ће Аустро-Угарска моћи играти улогу, коју јој намјенују приврженици програма Андаришије? То би било просто пружити згоду превратницима мађарским и другим, да зададу аустријској идеји ударац, који дуго имају на уму. Треба додати, да је барон Хајмерле такођер с друге стране добио значајне опомене. Чесв млади и стари вијесу ниношто систематично противни кабинету Тафелову; жалост његову неодлучност, не сумњају о некретности његових помирљивих појава и незахтјевају ништа бољег него да помог-

јадисану кашкицу у киселом, горком, зачињеном вретом јелу, боја се тиме раствори па ми је онда с јелом покусамо, или е кашике полижемо. Како у тим бојама имајућих отрова, то јамачно не би било чудо, да се тим начином бар поремети здравље.

Дрвено посуђе још више уди малој дјечи, а особито љети. При јакој врућини се све најлакше квари, а дјечија храна (млијеко) онајрије. Док не похранимо дијете, млијеко је још са свијем добро, али са уквареном кашиком носимо у њега право сириште, па чим дође у жељуцац, мора се укиселити. Укисељено млијеко у жељуцу дјечијем чини квара, па је ли чудо, ако нам дјеца љети усвено млијеко повраћају или пролијевају.

Са свијех тих разлога ваљало би, да се са свијем оставимо дрвена посуђа, па да га замијенимо другим, а особито за оставу. Дрвено посуђе није јефтиније ни дурашније, а здрављу у многој прилици шкоди. Ако рачунамо још и то, да се у дрвеном посуђу много јела и оставе уквари и пропадне, онда ће јамачно изаћи, да би за тај новац, што тако лакомислено изгубисмо, могли купити и сребрно посуђе. Али нека није сребрно, нека је само тако, да се лако и добро чисти, да не може упити оно, што је у њему, и да није од тог кова, који је по себи отрован.

Земљани ташири, чиније и друго кућинско посуђе, чаше од стакла, кашика од алпаке, све су то ствари, које дуго трају, и које су у сваку руку пробитачније од дрвета. Здравље.

ну усјећу мјера смјерајућих на учвршћење јединства монархије. Ове намјере би се брзо промијениле, кад би влада била ало свјегована да ангажира царевину хабебуршку у рат, у којем би се неопходно нашта на страци противника Славена. Др Јулије Грегр није могао премучати у опомједњем свом товору ову евенгуалност, која у истину заслужује да о њој озбиљне размисљају државници аустро-угарски.“

У Францеској као да се опет почиње лист обргати у односу према интересима народа источних и према оним силама, које искрено подупиру те интересе. Тако се барем даје закључити на садржају и тона Гамбетиног листа: „Републике Францеске.“ Исти лист довно је недавно један чланак о бечкој штампи, који заслужује да се овдје саопшти. Ево га:

„Погледа да „Инглешка и Русија грозе миру јевропском“. Ко вели ово? Бечка штампа. Ово је једна од оних новости које су згодне да изненаде оне који нијесу посвећени у богосве гтаје, а мисле да има неких тајана. Она је потекла из штампе бечке; а бечка је штампа зачудо осјетљива, нарочито од неко доба. Некад су органи престонице царевине аустријске давали примјер дивне дискусије и умјереног говора. Времена су чудно измијенила нарав њихову; данас се бечка штампа узнемирила, она се буну и мува, и одмах дува на ларму и кад треба и кад не треба. Слупајући њу, човек би помислио да аустро угарској монархији пријете неке невидне опасности; да је окружена и јавним непријатељима и потајним противницима. Рекао би човек да је довољно да каква невидовна рука дигне заклопац, па да одмах наши журналистички другови су повратке полете — и десно, и lijeво, и напрема се — у бој против вјетрењаца.“

У ову категорију нек нам је дозвољено да уврстимо и нову опасност коју бечка штампа мисли да је открила. По нашем рачуну, ми држимо да Аустрији долазе тежобе више изнутра него ли с поља; али о томе није ријеч. Аустријска штампа као да би хтјела да пришије Инглешкој и Русији ратне планове, или, да кажемо јасније, намјере противне политици аустријској. Да би се могло колико толико тачно казати у колико су основана ова подмегања, ваљало би најприје знати шта управо хоће политика аустријска да је та политика оно што вели да је њој немамо разлога да сумњамо у доброту њу и лојалност оних који је захваљују и начела јој излажу, — онда се може тврдити да Аустрија нема никаквог разлога да се узнемирује. Говорило се да Русија издржава у Источној Румелији устаначке одборе и да њени агенти раде да се што прије сједине двије Бугарске. Ако је то тако, Русија, заиста, нема право; али ми о томе немамо других доказа осим неколико новинарских извјештаја. Они пак нијесу довољни. Што се тиче Инглешке, никад тужба на њу није била мање основана. Она је тако мање основана, да је управо необјашњива. Либерална влада заузета је, у овај мах, унутрашњим пословима својим. Дјела њене унутарње политике, не рачунајући у то заплете у Авганистану, и сувише су довољна да је одврате од сваких дрских предузетака. За остало, спољашња радња либералних кабинета није нимало ратне боје; она је оно што треба да је. Г. Гледстон и његови другови примили су отворено и лојално напљедје од својих претходника у власти; они су гласно исповједили да примају одредбе берлинског уговора и да ће помоћи да се оно потпуно изврше; они су одмах дали залог своје добре воље тражећи од Јевропа да једном ријешу питање грчко; и та иницијатива била је тако оправдана, да су силе без оклијевања одговориле на њу.

Инглешка се акција показала и у питању црногорском, и то у смислу повољном за ријешење према одредбама уговора. Заиста, ни једна сила која је пристаја на ову заједничку акцију неће се покајати што је то учинила. Далеко дакле од тога да је пореметила општи мир, Инглешка је допринијела да се он утврди. Њена акција и њена политика стоје свијету на виду. Ту је све највјерније, најпавиљније, и најпореучљивије, и само се може жељети да британска влада остано на путу који заиста не може засјенити никога другога осим духове који и сувише радо узимају претпоставке за ствари. Тајмс је с правом ономлади примјетно да су сметње, које су зауставиле инглешку акцију под министарством Биконсвилдовим, поникле из кривичне нерешљивости. Либерално министарство није се, до сада, изложило овом пријекору. Оно је рекло оно што је учинило, и учинило оно што је рекло; и овом јасношћу својега држања оно је у велике помогло да се утврди сагласност јевропска, којој ће се добре пошљедице, ми вјерујемо, и унапредак осјећати.“

